

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Lokalfunktionsprogram för LSS gruppboende inom vård- och omsorgsförvaltningen

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Diarienummer: Von/2020:235

Dokumentet är beslutat av: vård- och omsorgsnämnden

Dokumentet beslutades den: 14 december 2020

Dokumentet gäller för: Vård- och omsorgsförvaltningen

Dokumentet gäller till den:

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Dokumentet ersätter: Lokalfunktionsprogram för gruppboheter

Dokumentansvarig är: vård- och omsorgsnämnden

För revidering av dokumentet ansvarar: vård- och omsorgsnämnden

För uppföljning av dokumentet ansvarar: vård- och omsorgsnämnden

Relaterade dokument:

Detta dokument beskriver generella principer och krav på lokaler för kommunal vård- och omsorgsverksamhet i Botkyrka kommun. Dokumentet är utformat för att underlätta arbetet med ny- och ombyggnation i projekterings- och produktionsskede.

Målet har varit att samla såväl erfarenheter som lagstiftning för att underlätta för förvaltare, projektörer och byggare. Riktlinjerna ska dock ses som vägledande; avvikelser och detaljutformning diskuteras specifikt för varje objekt.

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Innehåll

LOKALFUNKTIONSPROGRAM FÖR LSS GRUPPBOENDE INOM VÅRD- OCH OMSORGSFÖRVALTNINGEN.....	1
GENERELLT OM BEGREPP OCH VERKSAMHETER INOM VÅRD- OCH OMSORGSFÖRVALTNINGEN.....	6
SÄRSKILT BOENDE FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	7
GRUPPBOSTAD I FLERBOSTADSHUS.....	7
BYGGNADENS KOMPLEMENTUTRYMMEN	8
Angöring till byggnaden	8
Byggnadens entréhall.....	8
GENERELLA PRINCIPER VID PLANERING AV BOENDEN	8
MARK OCH EXTERIÖR.....	8
PLANLÖSNING	8
TILLGÄNGLIGHET	9
FÄRGSÄTTNING OCH INREDNING	9
RUMSPROGRAM	10
ENTRÉ UTE	10
ENTRÉ INNE.....	11
SOPRUM (MÖJLIGHET TILL SOPSORTERING).....	11
KORRIDOR (EVENTUELLT BEROENDE AV BYGGNADENS PLANLÖSNING)	11
LÄGENHET (35-45 KVM).....	12
WC/DUSCH I LÄGENHETER	13
FÖLIANDE BESLAGNING I LÄGENHET	14
LÄGENHETSFÖRRÅD.....	15
GEMENSAMMA YTOR.....	15
GEMENSAMHETSKÖK.....	16
PERSONALUTRYMME (KONTOR).....	17
PERSONALUTRYMME (ÖVRIGT)	18
VILORUM PERSONAL/- JOUR RUM.....	19
PERSONALTOALETTER	19
OMKLÄDNINGSRUM PERSONAL	19
KONTORSLOKAL FÖR ENHETSCHEF/ADMINISTRATION.....	20
TVÄTTSTUGA	20
TRÄDGÅRD.....	21
FUNKTIONSBESKRIVNINGAR	22
UTEPLATSER	22
BELYSNING.....	22
BRANDSÄKERHET	23
CENTRALDAMMSUGARE	23
DATA/TELE/EL/LARM.....	23
DÖRRAR	24

DESINFEKTIONSNUM	25
FÖNSTER OCH FÖNSTERDÖRRAR	25
GOLV (GOLVVÄRME SKA INSTALLERAS).....	26
INBROTTSKYDD (LARM, NYCKELSKÅP, GALLER)	27
INTERNT LARMSYSTEM/TRYGGHETSLARM	27
LJUDMILJÖ OCH AKUSTIK	27
LÅSNING – SKALSKYDD	28
LÅSNING – UTRYMMEN INOM BOENDEENHETEN	28
LÅSSHEMA, PRINCIPER.....	28
NYCKELFÖRVARING	30
PERSONSÄKERHET – PERSONAL.....	30
POSTFACK.....	30
RUMSHÖJD	30
RÄCKEN.....	30
SKÅP OCH GARDEROBER	30
TOALETT (FÖR BESÖK).....	30
TRAVERSER OCH TAKLIFTER.....	30
UTRYMNING.....	31
UTÅTAGERANDE PERSONER	31
PROJEKTBEKRIVNING LSS.....	32
BAKGRUND	33
NYTTOMÅL	33
MÅL FÖR PROJEKTRESULTATET	33
OMFATTNING OCH AVGRÄNSNING	33
ORGANISATION, ANSVAR OCH BEFOGENHETER	33
BESKRIVNING AV GENOMFÖRANDET	33
KVALITETSSTYRNING	34
Dokumentstyrning.....	34
Granskningar	34
Riskanalys	34
Osäkerhetsanalys	34
Ändringshantering	35
KOMMUNIKATIONSPLAN	35
TID- OCH AKTIVITETSPLAN.....	35
KALKYL	35
LITTERATURTIPS OCH INFORMATION	36

Generellt om begrepp och verksamheter inom vård- och omsorgsförvaltningen

Kommunen har ansvar för de medborgare som av olika skäl har behov av särskilda boenden. Boendemiljön ska vara utformad så att den underlättar för dessa personer att leva så självständigt som möjligt. Det särskilda boendet är den enskildes hem och ska inte upplevas som en institution.

Oavsett fysiskt, psykiskt eller intellektuellt funktionshinder ska de boende stimuleras till egna aktiviteter. Lokalerna måste innehålla utrymmen och resurser för att möjliggöra detta. Det särskilda boendet består av den egna lägenheten samt gemensamma delar där de boende kan delta i aktiviteter, umgås och äta tillsammans. En hemlik miljö eftersträvas för att såväl boende som närstående ska känna tillhörighet. Konstnärlig utsmyckning är av stor vikt och ska i möjligaste mån arbetas in i boendet.

Särskilda boenden bör vara integrerade med annan bostadsbebyggelse. Närhet till samhällsservice liksom kommersiell och kulturell service är viktigt, likaså närbeläget grönområde, plan mark och en utemiljö anpassad för de boende. En central placering av det särskilda boendet kan bidra till att den boende blir en aktiv del av samhället.

Ett särskilt boende är även en arbetsplats och därmed behöver arbetsmiljölagstiftningens krav uppfyllas. Boendet ska utformas så att förutsättningar finns för att bedriva en säker vård utifrån hälso- och sjukvårdslagen. Viktigt att beakta är att en boende i allmänhet kan ha ökad mottaglighet för infektioner vid nedsättning av allmäntillståndet eller på grund av sjukdom. En betydande risk för smittspridning kan finnas inom det särskilda boendet och därför måste samma vårdhygieniska principer tillämpas som för vården i övrigt.

Särskilt boende för personer med funktionsnedsättning

För vuxna personer med omfattande funktionsnedsättning finns bostäder med särskild service enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Målet med lagen är att personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att leva som andra, bland annat ha ett eget hem med allt vad det innebär av trygghet och trivsel. Det ställer höga krav. En bostad enligt LSS ska innehålla allt som Boverket föreskriver för fullvärdiga bostäder.

Lägenhet i en gruppboende är huvudalternativet för personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändigt. Det är gruppboendet som är utgångspunkt för kraven i dessa riktlinjer. Lägenheterna organiseras i grupper om 6 lägenheter och ska ha en yta om minst 35-45 kvm samt egen uteplats eller balkong. Personalutrymmen dimensioneras utifrån gruppboendets storlek och behov.

Lokalprogram för ett gruppboende enligt LSS bygger på följande rumsfunktioner:

- Entré och korridorer med god tillgänglighet
- Bostadslägenheter
- Gemensamt kök och vardagsrum
- Tvättstuga, med sköljrumsfunktion
- Personalrum med kompletterande omklädningsrum, wc och jour-rum (vi-lorum)
- Lägenhetsförråd
- Tillräckligt antal parkeringsplatser för besökande, medarbetare och eventuella tjänstebilar.

Sophantering bör ske i uthus (om tomtmark finns) eller i fastighetsgemensamt soprum.

Gruppboende i flerbostadshus

En gruppboende kan både inrymmas i flerbostadshus eller friliggande villor. Följande program är tillämpligt i delar eller i sin helhet i båda alternativen. Det första steget i planeringen är att pröva inpassning av en gruppboende i aktuellt flerbostadshus eller tomt. Om man bygger ett gruppboende i flerbostadshus så är det viktigt att gruppboendet ska kunna ha egen ingång till sin lokal samt lägenheter.

En gruppboende skiljer sig från lägenhetsmönstret i det övriga huset. Det är ett boende där flera egna små lägenheter samlas kring gemensamt kök, vardagsrum och personalutrymme (se BBR 5:243 Särskilt boende för personer med vårdbehov). Det är således en fördel att tidigt i projekteringen ha med gruppboendets särskilda egenskaper. Trapphus, VA-

installationer och schakt måste passas in mot omgivande lägenheter. Total yta för en gruppbostad blir vanligen kring 550 kvm.

Byggnadens komplementutrymmen

Angöring till byggnaden

Angöring skall kunna ske intill huvudentrén, max 10 meter från entrén. Entrén skall vara fullt tillgänglig. Markunderlaget fram till entrén skall vara anpassat för rullstol. God men inte bländande belysning vid entrédörrar samt i övrigt utomhus. Entrédörr till huset låses upp enligt standard i huset. Om det finns porttelefon, ska den vara kopplad till gruppbostadens gemensamhetsutrymmen och inte till enskilda lägenheten. Dörröppnare fordras. Låsbricksavläsare/kod placeras intill armbågskontakt. Inifrån ska automatisk dörröppnare finnas som också låser upp dörren.

Byggnadens entréhall

Alla boende i gruppboستaden skall ha ett eget postfack. Gruppboستaden skall ha ett enskilt postfack.

Generella principer vid planering av boenden

Mark och exteriör

Byggnadens utemiljö ska vara anpassad för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och syn- och hörselskador. För alla typer av boenden gäller att de ska vara lättillgängliga från gatu- och tomtmark med undvikande av nivåskillnader och trånga passager. Trygghet är av stor vikt, vilket måste beaktas i såväl byggnadsutformning som markplanering och belysning.

Entréer ska annonseras tydligt såväl visuellt som taktilt. Genom kontrastverkan i material samt upphöjda kantstenar ges möjligheter för synskadade att orientera sig runt boendet. Även färdtjänstfordon och ambulanser måste ha goda angoringsmöjligheter till huvudentrén. Utanför entrén ska möjlighet finnas att vänta in besök, färdtjänst och dylikt under tak.

Tomtmark anpassas till de boendes behov. Se vidare i trädgårdsavsnittet i rumsprogrammet.

Planlösning

Generellt gäller att boendemiljön ska ha mycket god tillgänglighet samt vara överblickbar och lättorienterad. Det ska vara lätt att förflytta sig självständigt in och ut ur huset oavsett funktionshinder. Enkla rumssamband, korta korridorer och generösa ljusinsläpp eftersträvas. Funktionerna ska också vara estetiskt tilltalande och ge en känsla av hemmiljö.

Lokalerna behöver vara välfungerande för både personal och de boende. Ur arbetsmiljö- och hygiensynpunkt är det betydelsefullt att rum och funktioner placeras i lämplig följd.

Gemensamma utrymmen ska vara centralt belägna och planeras så att de boende kan överblicka sin miljö och lära känna den. Lägenheterna ska vara lätt möblerbara och utformas så att de boende kan leva sitt liv så självständigt som möjligt.

Såväl lägenheter som gemensamma sällskapsutrymmen ska betraktas som hemmiljö och de boende ska kunna sätta sin personliga prägel på interiören. Det är också av stor vikt att personalen får en god ergonomisk arbetsmiljö i boendets samtliga delar.

Tillgänglighet

För att skapa god framkomlighet med rullstol krävs väl tilltagna mått på vändplatser och mötesplatser. 1500 mm för elrullstol för utomhusbruk. För möte mellan två rullstolar krävs 1800 mm bredd. Såväl den egna lägenheten som gemensamhetsytor ska vara fullt tillgängliga för rullstolsburna.

Större vändmått krävs i utrymmen där vårdsäng-/bårtransport kan förekomma, vilket omfattar transportvägar till/från lägenheter.

I Botkyrka kommun eftersträvas 0 i nivåskillnad, såväl invändigt som utemiljö. Inga nivåskillnader ska således förekomma inom boendeenheten. För ramper gäller lutning 1:20.

Alla innerdörrar samt entrédörrar ska förberedas för dörrautomatik. Detta behöver beaktas tidigt i projekteringen för att placeringen av armbågskontakter ska kunna optimeras. Armbågskontakter placeras logiskt i förhållande till dörren så att personer i rullstol kan använda denna utan att få dörrbladet på sig. Enkla utrymningslösningar krävs, då många personer i boendet kan behöva hjälp av personal i nödsituationer.

Färgsättning och inredning

För att skapa en lättorienterad miljö bör personer med synnedsättning och fysiska/psykiska funktionsnedsättningar med omfattande behov ses som normgivande. En kombination av lugn och tydlighet eftersträvas i färgsättningen. Det ska vara lätt att se gränser mellan golv, väggar och tak genom att kontraster skapas mellan ytorna. Gränserna kan också markeras genom att socklar och taklister utförs enligt Myndigheten för delaktighets tillgänglighetsmaterial om anpassning vad gäller kontraster, färgval osv.

Dörrar och foderlister behandlas efter funktion. Lägenhetsdörrarna behöver lätt kunna urskiljas från väggen, lämpligen genom avvikande färg på dörrbladet.

Även korridorer och dörrar till gemensamhetsutrymmen behandlas på liknande sätt. Övriga dörrar, som företrädesvis används av personal (kontorsrum etc.) kan falla in med väggfärg.

Ytskiktet ska generellt vara av icke bländande karaktär. Matt kakel ska väljas till våtrum och kök (en avvikande färg bakom wc-stol eller handfat är att rekommendera). Golv ska inte vara för mönstrade och ej heller mörka. Stora färgskillnader på golv liksom tvärgående friser undviks.

Material till särskilda boenden ska alltid väljas med hänsyn till högt slitage och behov av frekvent rengöring. Lättskötta och enkelt tvättbara material i god kvalitet är grundregeln. Interiören ska också ge intryck av hemmiljö, varför varma ombonade färger bör väljas på väggar, golv och textilier. Vi ser gärna att brukare eller brukarorganisation är delaktiga i arbetet.

Belysning, färgsättning och inredning måste betraktas som en helhet och samverka med övrig miljöutmaning. Dagsljus och utformning av fönster och deras placering ska därför beaktas.

Rumsprogram

Entré ute

<i>Funktion:</i>	Välkomnande, skyddande från regn och blåst.
<i>Plankrav:</i>	Utrymme för transporter med färdtjänst och flytt transporter. Cykelställ för personal, helst låsbart cykelförråd. Parkeringsplatser för besökare, anhöriga och medarbetare.
<i>Byggtekniskt:</i>	Plan mark med hänsyn till rullstolar och dylikt.
<i>Ytsikt:</i>	Hårdgjord yta, färgval med hänsyn till synsvaga. Tydlig indelning mellan gång- och kör ytor.
<i>Inredning:</i>	Sittplatser under tak. Tydlig skyltning.
<i>Installationer</i>	Dörrautomatik till ytterdörr med väl placerade armbågskontakter och/eller nyckelbrytare i rullstolshöjd. God belysning. Vid mindre enheter är det lämpligt med rörelsevakt. Belysning på eventuell porttelefonen och ringsignal. Dörr ska kunna fjärröppnas, lämpligast via personalens telefon.
<i>Säkerhet:</i>	Ytterdörren ska avseende material och infästning uppfylla gällande försäkringsvillkor och förses med bakkantsäkring vid utvändiga gångjärn.

Entré inne

- Funktion:* Rymlig och lättillgänglig med god utblick över utemiljön. Ska fungera med några sittplatser och ha möjlighet till enklare rengöring av hjälpmedel. Innanför vindfång ska möjlighet finnas till omplacering mellan rullstolar.
- Plankrav:* God framkomlighet för rullstolar och rollatorer.
- Byggtekniskt:* Mattor och skrapgaller fälls ner i golvet.
- Ytskikt:* Stegsäker klinkers på golv ca 2 till 3 kvm. I separat rum för rullstolsrengöring vid entrén, ställs höga krav på väggarnas motståndskraft mot nötning och fukt. Ytan ska tåla vattenstänk och avspolning av golv.
- Inredning:* Postfack till de boende ska vara gemensamt placerade vid infarten till fastigheten

Soprum (möjlighet till sopsortering)

- Funktion:* Förvaring av sopor samt källsortering sker med en separat komplementbyggnad på fastigheten.

Korridor (eventuellt beroende av byggnadens planlösning)

- Funktion:*
- Plankrav:* Bredd 1800 mm för möte mellan två rullstolar. Dörrpartier som delar av korridorer ska ha dörrmått så att en vårdsäng kan passera genom dörröppningen. Fönster/ljusinsläpp är önskvärt, dock ska det vara avskärningsbart så att bländning av sol inte uppstår för den som går i korridoren. Fönster i kortända alternativ utrymningsväg.
- Byggtekniskt:* Ramper ska luta max 1:20 (lutning undviks helst helt). Inga nivåskillnader där det finns dörrar som avgränsar i korridoren (exempelvis branddörrar). Avgränsande dörrar ska vara försedda med dörröppnare och väl placerade armbågscontakter.
- Ytskikt:* Ljus färgsättning med olika karaktär (kontrasterande färgsättning) för olika avdelningar. Vägg- och hörnskydd monteras där risk för ökat slitage eller påkörning föreligger. Handledare monteras på en vägg, förstärkt infästning. Ledstråk som hjälp för personer med synnedsättning.
- Inredning:* -
- Installationer:* God, inte bländande belysning. Lysrörsramp med reglerbar ljusstyrka ska löpa på ena långsidan av korridoren, ljuset riktas mot vägg. Nattbelysning ska finnas. Eluttag vid fönster och sittplatser för trivselbelysning.

Säkerhet: Låsning på entrédörrar till fastigheten (digitalt med kort)

Lägenhet (35-45 kvm)

- Funktion:* Fullvärdig lägenhet enligt Boverkets byggregler med hänsyn till arbetsmiljöverkets regler.
- Plankrav:* Hall med möjlighet att använda en rullstol (minimimått 1300mm, helst 1500mm). Lägenheten ska vara funktionsduglig där lägsta nivå av yta är 37 kvm. Rum med avskiljbar sovdel. Matplats och köksdel med full matlagningsmöjlighet. Klädkammare (alternativt garderober och linneskåp) och städsåp. Sängen ska kunna placeras både med lång- och kortsida mot väggen (vårduppställning). Fri arbetsyta 1450 mm på båda sidor vid vårduppställning. Taket ska vara plant för takylft/taktravers. Egen uteplats eller balkong ska finnas.
- Byggtekniskt:* Ljudklass C. Takkonstruktionen ska klara takliftar, blir främst aktuellt vid sängplats och i badrum. Samtliga lägenheter ska förberedas för taklift. Låg fönsterbröstning (höjd ca 600 mm) ger möjlighet för sängliggande att se ut. Öppningsbara fönster samt balkong ska vara försedda med persienner eller motsvarande. Fönsterbänkar samt fästen för gardinuppställning ska finnas. Solavskärmning vid behov.
- Ytskikt:* Slätt tak, i andra hand akustikplattor i dolt bärverk.
- Inredning:* Hall förses med kapphylla. Låsbart värdefackskåp. Låsbart medicinskåp – expertis bör tillfrågas om val av skåp. Medicinskåp kan integreras i köksinredningen (på rimlig höjd) eller exempelvis placeras i hallen. Kök med diskbänk och beredningsytor. Kyl/frys samt plats för mikrovågsugn. Spis, eller häll och ugn, placeras i högskåp. Tillgänglighetsbehov såsom öppen front och dylikt stäms av.

- Installationer:* Spisvakt och timeruttag till spis och ugn. Kraftförsörjning till spis och uttag vid köksbänk ska kunna styras från en nyckelförsedd brytare i lägenhetens elcentral. Placering av eluttag till taklift beslutas vid projektering. Eluttag vid fönster för trivselbelysning. Eluttag vid sängplats placeras med tanke på flexibel möblering för våldsäng. Allmänbelysning i hall samt centralt placerade lampputtag i övriga rumstak. Lampputtag med krok även till matbordslampa. Den boende ska ha möjlighet att hänga upp egna takarmaturer i rummen. Ljusramp över köksbänk. Belysning på egen balkong/uteplats (om den boende har egen) Uttag för telefon, dator och TV. Egna elmätare till samtliga lägenheter.
- Säkerhet:* Elcentral i lägenhet ska vara högt placerad och kunna låsas.

WC/dusch i lägenheter

- Funktion:* Hygienutrymmet ska ha egen ingång från den boendes sovrum. God hygienisk standard ska kunna upprätthållas i boenden.
- Plankrav:* Lätt att ta sig in och ut ur badrummet för rullstolsburen. Dusch och toalettstol bredvid varandra. Badrummen skall följa Boverkets standardbestämmelser samt arbetsmiljöverkets hygienrum, måtten skall vara 2,4 x 2,7 meter och ha plats för rullstolsburen person och möjlighet att hjälpa denne på båda sidor om toaletten samt vid dusch. Större yta än normal duschplats, plats för duschbrits. Duschbritsmått 1950mm längd, 760mm bredd samt fri arbetsyta på båda sidor. Tvättställ ska placeras så att personalen kan arbeta från båda sidor av tvättstället. Plats för utrustning/inredning enligt nedan (avsnitt inredning).
- Byggtekniskt:* Ljudklass C. Rum ska vara förberett för installation av takskena (taklift). Fall mot golvbrunn anpassas till duschning i duschstol/duschbrits.
- Ytskikt:* Kakel, helst matt på väggar. Kontrastfärg på kakel bakom tvättställ och wc-stol. Helsvetsad golvplatismatta, stegsäker matta.
- Inredning:* Toalett. Det ska vara förberett med hål för hjälpmedel såsom toalettförhöjning, spol och blåstolett. Det ska finnas minst 20cm utrymme bakom toalettstolens rygg och väggen för den mobila hygienstolen. Fasta väggmonterade uppfällbara toalettarmstöd med stödben av kraftig och stadig modell med greppvänlig utformning. Toalettppappershållare på toalettarmstöd.

Tvättställ med stödhandtag/grepphandtag på konsol med framskjutet montage och avloppsrör i plast. Höj- och sänkbart mellan 600 mm och 900 mm; monteras på ca 820 mm höjd. Tvättstället ska vara anatomiskt utformat och ha en greppvänlig ettgreppsblandare, gärna i kontrastfärg. Stor spegel (500x900mm) monterad med underkant 900 mm över golvet. Bör vara flyttbar. Uppresningshandtag invid tvättstället.

Dusch med vanlig slang samt en extra lång duschslang. Allmänna byggregler för duscharmaturer ska följas vad gäller termostat och engreppsblandare. Termostatventiler bör installeras där det finns risk för skållning. Duschslang ska inte vara längre än 1,5 m, monteras så att den inte når fram till toalettstolen så att duschslangen inte kan användas som bidédusch - vara av ljustätt och slättmaterial, kunna rengöras och med utrustning för genomspolning, ha snabbkoppling vilket underlättar demontering. Dessutom ska duschens strilmunstycke ha stora hål för att förhindra aerosolbildning. Duschplatsen ska ha en skena och duschdraperi med mått anpassat till duschstol samt en personal. Eventuellt krävs duschplats med utrymme för brits om 2200 mm. Horisontellt monterat uppresningshandtag 1000 mm från golvet med plats för personal på båda sidorna om uppresningshandtaget. Behov kan finnas av ytterligare ett lodrätt/diagonalmonterat stödhandtag.

Handdukstork (el) på vägg. Avstängningsbar, reglerbar värme.

Förberett för tvättmaskin.

Torkställning, väggmonterad.

Förvaringsskåp som ska vara möjligt att använda både sittande och stående. Skåpsdjup 30 cm, del av skåpet låsbart för förvaring av exempelvis tvättmedel.

Städsåp, litet, med plats för hink samt mopp.

Följande beslagning i lägenhet

Handdukskrokar placeras 1000 mm över golvet, klädkrokar 1600 mm över golvet.

Hållare för handsprit och flytande tvål bredvid varandra med nederkant 900 mm över golv. Stora pappershållare ovanför handsprit och tvål med nederkant 1400 mm, vägghängd papperskorg. Hållare för engångshandskar och förkläden samt golvskrapa.

Arbetssterapeut samt MAS ska kontaktas om personanpassning gällande placering och höjd innan definitiv montering av beslagning.

Installationer: Belysning med glödljus för snabb tändningstid. Glob i tak, ljusramp över spegel. Kraftförsörjning till tvätt/tork ska kunna brytas från en huvudbrytare invid dörren. Eluttag för rakapparater och hårfön.

Säkerhet: -

Lägenhetsförråd

Funktion: Förrådet ska vara minst 2 kvm.

Plankrav: Lägenhetsförråden kan samlokaliseras till en annan yta i exempelvis lägenhet, källare eller vind. Viktigt med god tillgänglighet i korridorer samt rimligt avstånd till hiss.

Byggtekniskt: -

Ytskikt: -

Inredning: Hyllor för att undvika golvförvaring.

Installationer: -

Säkerhet: Yttre låsning av förrådslokal lika allmänna arbets-/personalutrymmen på enheten. (Hänglås används till enskilda förråd).

Gemensamma ytor

Funktion: Gemensamma sällskapsytor för de boende, centralt placerade. Kan bestå av olika antal rum beroende på planlösning i

övrigt. Den gemensamma samlingspunkten kan i synnerhet för LSS-boende ges kvalitetshöjande inslag såsom högre takhöjd, vackra burspråk.

- Plankrav:* Tillträde till gemensam balkong/uteplats från vardagsrum och/eller kök. Matsal dimensionerad för samtliga boende plus ett par personal. Denna ska ligga i anslutning till gemensamt kök. Ett tvättställ i samband med köket.
- Byggtekniskt:* Ljudklass C. Framkomligheten mellan sällskapsutrymmen måste vara god, lösningar med skjutdörr bör övervägas.
- Ytsikt:* Ljus färgsättning, gärna med olika karaktärer för olika våningsplan/avdelningar. Val av golvmaterial bör studeras särskilt för att uppnå både hem-/finrumskänsla och god arbetsmiljö avseende hygien och ergonomi.
- Inredning:* Matplatser med rullstolsmått och gott assistansutrymme i matsal. Vardagsrum ska ha plats för soffgrupp, TV samt bord för sällskapsspel och liknande aktiviteter.
- Installationer:* God allmänbelysning (se aktuell forskning). God allmänbelysning vid matbord. Eluttag eller lampputtag vid fönster för trivselbelysning. Avbländande belysning på gemensam uteplats. Uttag för dator och TV i vardagsrum och aktivitetsrum.
- Säkerhet:* -

Gemensamhetskök

- Funktion:* Köket är ett gemensamhets kök som används tillsammans med de boende och ska dimensioneras som ett "egna hem

kök”. Inom gruppboende är köket till för gemensam matlagning med boende och ska vara fullständigt utrustat och dimensionerat för ändamålet.

Plankrav: -

Byggtekniskt: Ljudklass C.

Ytskikt: Tåliga och lättstädade ytor, dock i kvalitet och färgsättning (kontrasterande färger) som ger hemlik atmosfär. Bänkskiva ska vara lätt avtorkbar med ytskikt som tål rengörings-, lösnings- och desinfektionsmedel, utan utskurna hål i bänkskivan exempelvis infälld diskho, utförd i högtryckslaminat med överlaminerade kantlister eller material med likvärdiga egenskaper, gärna med postformad (rundad överkant) framkant, rostfritt material kan användas som alternativ till högtryckslaminat, skarvar tätas med elastisk fogmassa SFVH 2016-09-08 20.

Inredning: Källsortering under diskbänk. Separat diskho för avsköljning av disk i anslutning till diskmaskinen. Upphöjd, snabb diskmaskin med desinfektion i slutfas – beakta ljudkrav samt dimensionering för antal personer. Diskmaskinen ska nå en temperatur på 85 grader och vara försedd med diskmedelpump. Arbetsbänk (ren zon) med eluttag lättillgängligt. Gärna utdragbar hurts under bänkskiva för mer arbetsyta. Låsbar knivlåda. Låsbart skåp för diskmedel och dylikt. Ugn och mikrovågsugn i arbetshöjd. Kyl- och frysskåp ska ha termometer. Ventilerat skåp för köksstädutrustning med utslagsback. Tvättställ med beslagning. Vägghållare för tvål och handdesinfektion. Viktigt att välja luckor som tål användning 7 dagar i veckan samt 24 timmar om dygnet eftersom detta är en arbetsplats. Beakta materialval på luckor samt bänkskivor såsom komposit, technostone.

Installationer: Eluttag med elektronisk timer för kaffebryggare samt tekokare. Spisvakt. Kraftförsörjning till diskmaskin ska kunna brytas från en manöverbrytare placerad på ca 2 meters höjd. Allmänbelysning (lysrör) i tak, ljusramp över arbetsbänkar.

Säkerhet: -

Personalutrymme (kontor)

Funktion: Mindre kontorslokal för personal på enheten.

Plankrav: Personaltoalett ska finnas invid lokalen, minst en per våningsplan. Denna ska vara låsbar utifrån.

Byggtekniskt: Kontorsrum ska vara ljudklassat enligt Svensk Standard SS 025268. Beroende på planlösning i övrigt kan glasning i dörr

eller sidoljus i vägg utföras för att förbättra uppsikten på enheten.

Ytskikt: -

Inredning: Skrivbordsplatser efter antalet personal som tjänstgör dagtid. Minst två datorer. Kopiator/skrivare kan placeras i förråd. Datanyckelskåp.

Installationer: Anslutning till kommunens datanät. Allmänbelysning (lysrör) i tak.

Säkerhet: Låsning lika övriga arbetsutrymmen. Se även funktionsbeskrivning fönster.

Personalutrymme (övrigt)

Funktion: Rum för matrast, vila och möten. Utformning enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsens utformning (AFS 2000:42).

Plankrav: Köksdel lämpligen något avskild med hänsyn till möten.

Byggtekniskt: Ljudklass C.

Ytskikt: -

Inredning: Möblering för både måltider och vila (matbord och soffa). Köksdel med diskbänk, diskmaskin, kyl/frys och mikrovågsugnar, eventuellt även kokplattor/spis samt köksfläkt. Antal kylar, mikrovågsugnar och diskmaskiner beror av personalgruppens storlek. Vägghasta hållare för tvål och handdesinfektion.

Installationer: Tvättställ med beslagning. Allmänbelysning (lysrör) i tak över arbetsbänk. Eluttag vid fönster och i hörn för trivselbelysning. Uttag för dator och TV.

Säkerhet: Inget behov av låsning inom personalytan.

Vilorum personal/- Jour rum

Funktion: Avskilt rum för personal som behöver en säng dagtid. Sovplats för jourpersonal.

Plankrav: Placeras invid personalrum eller omklädningsrum. Mindre rum med tvättställ eller egen WC, alternativ WC i nära anslutning.

Byggtekniskt: Ljudklass C.

Ytskikt: -

Inredning: Säng eller bäddsoffa. Garderob.

Installationer: -

Säkerhet: -

Personaltoaletter

Funktion: Lättillgänglig WC för tjänstgörande personal. Vägghållare för tvål, handdesinfektion och papperskorgar.

Plankrav: Ska vara handikapptillgängligt (1 styck).

Byggtekniskt: Ljudklass C.

Ytskikt: -

Inredning: -

Installationer: -

Säkerhet: Låsning lika allmänna arbets-/personalutrymmen på enheten.

Omklädningsrum personal

Funktion: Omklädning, förvaring av tillhörigheter samt dusch för de anställda.

Plankrav: Ska rymma gemensam klädförvaring, omklädnings-skåp, duschutrymme och personaltoalett. Vägghållare för tvål, handdesinfektion och papperskorgar. Omklädningsrum bör placeras nära personalrum och vilorum.

Byggtekniskt: Ljudklass C.

Ytskikt: -

Inredning: Låsbara skåp (minst 40 cm) med skiljevägg för att separera arbets- och personliga kläder. Sittplats framför skåp. Skåpen låses med hänglås. Förråd för arbetskläder. Hängare för ytterkläder.

Installationer: Allmänbelysning (lysrör) i tak, ljusramp över spegel.

Säkerhet: Eventuell låsning mot trapphus/avdelning lika allmänna arbetsutrymmen inom enheten.

Kontorslokal för enhetschef/administration

Funktion: Kontor för enhetschef och eventuell administrativ personal.

Plankrav: -

Byggtekniskt: Kontorsrum ska vara ljudklassade enligt Svensk Standard SS 025268.

Ytskikt: -

Inredning: Skrivbordsplats. Kopiator/skrivare. Plats för bord med 2-4 sittplatser såvida inget separat samtalsrum finns i anslutning till kontoret. Kapphylla och värdefacksskåp för enskilt bruk.

Installationer: Anslutning till kommunens datanät.

Säkerhet: Separat låsning. Tagg/kort ska även gå till samtliga utrymmen i huset utom till värdeskåp, medicinskåp, kylskåp. Se även funktionsbeskrivning fönster.

Tvättstuga

Funktion: För boende med funktionsnedsättning och personal.

Plankrav: Rymligt, med skilda utrymmen för hantering av rena och smutsiga textilier. Av hygiensskäl ska arbetsordningen vara skölj – tvättstuga – ren tvätt, och utrymmen placeras därefter. Gärna i närhet till utrymme för smutstvätt. Enklare utformning kan vara aktuellt på mindre boendeenhet.

Byggtekniskt: Eventuellt glasning i dörr.

Ytskikt: Material som är lätta att rengöra, inga smutssamlade fickor. Kaklad bröstning till 1500 mm är lämplig i utsatta zoner.

- Inredning:* Tvättmaskiner ska hålla vårdhygieniska krav på temperatur om 70 grader under minst 10 minuter. Tvättmaskiner ska ha luddlåda, som placeras vid sidan/bakom, åtkomligt för rengöring. Maskin placeras på stålsockel. Samtliga maskiner placeras så att det blir lätt att rengöra väggar, golv och golvbrunnar. Torktumlares kapacitet och placering anpassas i till tvättmaskinerna. Diskbänk med tvättho samt arbetsbänk för efterbehandling. Tvättställ med beslagning nära dörren. Hållare för tvål, handdesinfektion, förpackningar med handskar och engångsförkläden. Låsbart skåp för tvättmedel. Säckhållare för tvätt och sopor.
- Installationer:* Golvbrunn med löstagbart galler samt upplyftbar brunnsil som är lätt att rengöra. Dimensionerad ventilation med hänsyn till frekvent tvättning, följ tillverkarens anvisningar. Kraftförsörjning till maskiner i tvättstuga ska kunna brytas från en huvudbrytare invid dörren. Timeruttag för strykjärn, väggmonterad strykbräda.
- Säkerhet:* Låsning lika allmänna arbets-/personalutrymmen på enheten.

Trädgård

- Funktion:* Tomtmarken ska utnyttjas för aktiviteter och avkoppling. Stimulans av lukt, syn, känsel, hörsel och av smak vägs in vid val av växter och material.
- Plankrav:* Överblickbarhet är av stor vikt för känslan av trygghet, både för den som vistas i trädgården och den som befinner sig i byggnaden. Liksom för övrig utemiljö krävs god tillgänglighet och trygghet i trädgården. Hela trädgården ska göras åtkomlig även för rullstolsburna genom hårdgjorda gångstråk och uteplatser. Trappor och kraftiga nivåskillnader får inte förekomma. En öppen gräsyta för aktiviteter.
- Material:* Gångar och sittplatser av tumlad marksten eller ytgrusbehandlad asfalt/betong. Gångstråk med skiftande beläggning för orientering. Samma färgnyans för personer med demens. Upphöjda kanter eller kantsten vid gångstråk, uteplatser och planteringar underlättar för synsvaga med orienteringskäpp samt styrning av rullstol/rollator. Hårdgjorda ytor ska inte ligga högre än intilliggande mark. Eventuella nivåskillnader förses med skydd, t ex trätaket. Upphöjda rabatter/odlingslådor med möjlighet att köra intill med rullstol. Förberett för att sätta upp flaggstång och julgran. Flaggstång på lämpligt ställe.

<i>Växtlighet:</i>	Blommande växter med doft och vackert bladverk av gammaldags arter. Trädgårdsväxter som t ex löjtnantshjärtan, pioner och rosor. Buskar som syren och bärbuskar. Växter att äta och för att användas i aktiviteter t ex smultron, rabarber och kryddväxter. Om möjligt vilda blommor. Växterna får inte vara giftiga. Frukträd och ett större vådräd som ger skugga.
<i>Inredning:</i>	-
<i>Installationer:</i>	Tappvattenkran ute för vattning av rabatter och odlingslådor. God utebelysning, både för orientering kvällstid och som trygghetsbelysning för den som befinner sig inomhus. Elmatning till julgransbelysning, eventuell fontänpump och dylikt.
<i>Säkerhet:</i>	Staket med höjd 1100 mm. Fastigheten ska vara inhägnad. Stängning på grindar ska ha tvågreppsfattning (eventuellt låsbart).

Funktionsbeskrivningar

Uteplatser

Skyddade från blåst och stark sol. Inga nivåskillnader ska förekomma mellan inne och ute. Med minimerad nivåskillnad följer risk för inläckage av snö och väta, varför tak krävs över åtminstone del av uteplatsen.

Dörr med samma mått som till lägenheterna.

Belysning

Belysningsplanering bör delas upp på generell belysning som tillgodoser allmängiltiga baskrav och en individuell som tillgodoser enskilda personers särskilda behov. Belysningen ska:

- Bidra till rummets trivsamhet.
- Ge bra ljus då man städar, läser, handarbetar eller äter.
- Ge ett behagligt ljus då man vilar, ser på TV eller umgås.
- Ge god ljusfördelning i rummet så att skuggor och dagrar kan uppfattas.
”Lagom” stora kontraster bidrar till en god rumsuppfattning.

I lägenheter ska fast installerad belysning begränsas till en mininivå, för att ge den boende frihet att själv utforma sin hemmiljö. Av samma skäl ska en del av belysningen i gemensamhetsytor utgöras av golvlampor och andra flyttbara inredningsarmaturer. En god synmiljö förutsätter också att belysning är flyttbar och reglerbar i viss omfattning. Trivselbelysning i fönster förutsätter lämpligt placerade eluttag. Lampputtag över fönster är ett alternativ i framförallt sällskapsytor.

Behov av stark belysning kan finnas vid städning och vissa aktiviteter. Med hänsyn till hemtrevnad och lugn miljö behöver en mer dämpad belysningsnivå också kunna väljas. Dimbar belysning är därför att rekommendera i framförallt gemensamhetsutrymme.

Belysningsstyrka i två valbara nivåer är att föredras i exempelvis korridorer, där man gärna har en dämpad nattbelysning.

I lägenheter önskas ledljus nattetid med tanke på personalen. Allmänbelysning i lägenheters vistelserum bör enkel kunna bytas, varför lampputtag med krok bör utföras i tak.

Belysning ska vara välanpassad för synsvaga. All belysning såväl inne som ute bör vara icke bländande. All belysning ska kunna regleras med strömbrytare.

Brandsäkerhet

Brandlarm installeras i hela anläggningen samt kopplas till brandförsvaret. Brandlarmet ska vara kopplat till det interna larmsystemet. Vid brand i viss lägenhet eller område ska detta framgå hos personalens larmmottagare. Inom lägenhetsplanen är det önskvärt med tyst larm som endast personal ser på mottagare/telefondisplay. Detta måste dock alltid förankras hos brandmyndighet först.

Vid nybyggnation ska sprinkler installeras i hela huset (se även utrymning).

Centralsugare

Byggnaden ska utrustas med centralsugaranläggning, som ska betjäna alla lägenheter och övriga lokaler. Centralenheten placeras i ljudisolerat utrymme och ska vara lättåtkomligt för service. Närhet till soprum är att eftersträva.

Byggnaden förses med låsbara dammsugaruttag i varje lägenhet samt erforderligt antal för övriga lokaler vid användning av en 1+-metersslang.

Uttag placeras i regel på 800 mm höjd över golvet. Sugdosor och lock ska vara utförda av metall och vara låsbara.

Självrengörande filter. Rensventiler i erforderlig omfattning.

System ska dimensioneras så att flera användare ska kunna vara i drift samtidigt.

När centralsugare installeras bör man vara medveten om att hanteringen av slangen kan kontaminera personalens arbetskläder.

Data/tele/el/larm

Uttag för telefoni och dator (nätverksuppkoppling) ska finnas i kök, allrum, personalutrymmen och samtliga lägenheter. Kommunens infrastruktur för data/tele ska följa standarden SS-EN50173 i tillämpliga delar. För anläggningen gäller starkströmsföreskrifterna och Boverkets byggregler. Hänsyn ska tas vid placering av de eluttag där personal frekvent använder eller har behov av flertalet sammanhållna uttag, exempelvis där personal har administrativa ytor, uttagsplacering för dammsugning, placering av hushållsmaskiner i kök, uttag för belysning vid fönster och i entréer för julbelysning eller vid möblerbara ytor.

Inom verksamheten ska det finnas uppställningsplats för rullstolsladdning med uttag cirka 80 cm från golvet. Eventuella elcentraler bör placeras undanskymda och låsta.

Följande teletekniska anläggningsdelar ska installeras:

- Fastighetsnät (tele, data). Kat 6.
- Separat trådlös datakommunikation för att möjliggöra inkoppling av olika IKT-tjänster såsom t.ex. skärmar, kamera mm.
- Trådlös data till entré och allmänna utrymmen.
- Tomrör som förberedelse för telemedicin.
- Passagesystem till ytterdörrar och personalrum mm.
- Taggar i korridordörrar.
- Trygghetslarm installeras enligt boendes behov och krav. Trygghetssystemet ska, vid behov, ha möjlighet att integreras med larmindikator för ytterdörr, säng- och dörrlarm och verksamhetstelefoner samt elektroniskt låssystem i lägenhetsdörrar. Verksamheten tillhandahåller trygghetslarmet och vid etablering planeras funktionen tillsammans med förvaltningen. Utformningen ska tillgodose god säkerhet för brukare.
- TV-anläggning med egen antenn för TV1, 2 och 4, alternativt kabel-TV, med uttag i lägenheterna, samvarorum, entrémiljön samt i eventuella konferensrum. Brukaren ska ha möjlighet att själv välja och bekosta utökat TV-utbud. Fastighetsägaren har ansvaret för att möjliggöra och informera om förutsättningarna för utökat TV-utbud.
- RWC-larm.
- Porttelefon ska integreras med trygghetslarmet.

Fastigheten ska ha god täckning för mobil tele och data (vid behov signalförstärkare).

Dörrar

Ytterdörrar ska uppfylla krav enligt BBR och försedda med tåligt ytskikt. Lägenhetsdörrar har brand- och ljudkrav (enligt BBR).

Dörrar där de boende passerar ska ha karmytermått 1100 mm. I vissa fall är pardörrar lämpligast. Fritt passagemått ska vara minst 1000 mm vid 90 graders öppning.

Tröskelfritt är grundregeln, släplista till lägenheterna.

Skjutdörrar till WC och garderober/klädkammare är att föredra då de förenklar manövrering från rullstol. Skjutdörrar bör vara infällda och fästas i takskena. Samtliga dörrar och luckor ska ha greppvänliga handtag med runda former (inte trycken där brukaren måste vrida upp och sedan ner trycket för att kunna låsa). Observera att beslagningen på skjutdörrar gör att dörrblad inte kan skjutas in i vägg maximalt, varför karmytermått behöver vara brett nog för att tillgodose fritt mått om minst 950 mm.

Desinfektionsrum

Dörrvred till skölj-/desinfektionsrum bör utformas så att dörren kan öppnas utan behov av händerna. Desinfektionsrum ska finnas inom varje gruppbostad för LSS. Rummet ska vara tillräckligt stort så att trängsel inte stör arbetsgången. Rena och orena ytor ska vara åtskilda. Flödet i desinfektionsrummet ska vara från orent till rent. Korsande flöden ska undvikas. Fri golvyta, dvs den golvyta som fast och lös utrustning inte upptar, bör vara minst 2 m bred. På så sätt fås ett orent och ett rent desinfektionsrum. Säckar och andra kärl för avfallshantering ska bortforslas när dessa är fyllda. Desinfektionsrum ska inte vara en lagringsplats. I rummet ska handdesinfektionsmedel finnas och slutna skåp för godset.

Checklista desinfektionsrum med enbart spoldesinfektor:

- Spoldesinfektor
- Diskbänk
- Plats för förvaring av rent gods (bäcken, urinflaskor, handfat etc.) liksom rengöringsmedel och dylikt
- Sopsäck
- Tvättställ med tillhörande vägghängd utrustning för tvål, pappershanddukar och handdesinfektion
- Vägghängd hållare för handskar, engångsförkläde/skyddsrock, plats för visir och ytdesinfektionsmedel
- Plats för förvaring av städutrustning för desinfektionsrummet och ev. för akutstädning
- Golvbrunn
- Om källsortering ska ske måste rummet dimensioneras för detta samt att säkerställa städningen av golv

Fönster och fönsterdörrar

Generöst insläpp av dagsljus är av stor betydelse för boende som har svårt att komma ut av hälsoskäl eller på grund av funktionsnedsättning. Av samma anledning ska låg fönsterbröstning eftersträvas i lägenheter och gemensamhetsytor, så att utblickar möjliggörs även för sittande eller liggande personer. I glasningens utformning behöver dock även risken för insyn samt trygghetsspekter vägas in.

Varje rum inom lägenheter och gemensamhetsytor bör vara försedda med vädringsfönster. Fönstervred ska vara lågt placerade med hänsyn till rullstolsburna. Stora öppningsbara fönster inom dessa utrymmen ska alltid ha vred som är lätt att demontera om fönster behöver säkras.

Balkongdörrar till gemensamma balkonger ska dörrar förses med dörrautomatik.

Fönsterdörr till gemensam uteplats/balkong ska utföras som dubbeldörr med handtag på båda dörrbladen och fritt passagemått om 1400 mm. Fönsterdörrar i markplan ska vara lås- och öppningsbara från in- och utsida (dubbelcylinder) samt försedd med kanalisation och karmöverförning för stängningskontroll.

Säkerhetsanordningar samt vädringsbeslag (överkant) ska finnas på alla öppningsbara fönster och balkongdörrar.

Alla fönster och balkongdörrar ska utrustas med mellanpersienn eller motsvarande. Vridstång till persienn ska vara förlängd för att nå från rullstol. Balkonger samt fönster i lägenheter och gemensamhetsytor mot solsida ska utrustas med markiser. Reglering av markiser bör ske inifrån.

Se även inbrottsskydd.

Golv (golvvärme ska installeras)

Golvmaterial ska generellt vara lättstädad och smutsavvisande. Golven ska tåla desinfektionsåtgärder. Kontrasterande färger mellan golv och vägg samt komfortvärme.

Homogen vattentät plastmatta är grundstandarden i vistelseutrymmen, klinkers är lämpligast i entréer och andra utrymmen med hårt slitage. Sockeluppvik ska utföras vid matta, hållkärllsocklar vid klinkergolv alternativt klinkerssockel. I gemensamhetsutrymmen bör övervägas om det kan vara lämpligt med vackrare golvmaterial, såsom trämönstrad plastmatta av god kvalitet.

Golv ska hålla en dämpad kulör men inte vara för mörka. Ett diskret mönster är att föredra framför helt enfärgat golv med hänsyn till skrap och småskador. Färg och mönster får dock inte försvåra upptäckten av fläckar och spill. Golvet

får heller inte ge upphov till bländande reflexer. Observera även råd under rubrik ”generella principer...”.

Golv bör dämpa ljud från steg, stolskrap och dylikt men behöver avge tillräckligt ljud från orienteringskäpp. Av arbetsmiljöskäl ska golven inte vara så hårda att de blir tröttande att gå på. De ska dock inte vara så mjuka att det blir tungt att köra rullstol eller rullator på.

Inga nivåskillnader eller snubbelkanter mellan golv i olika rum får finnas. På skrapgaller bör springorna vara högst 5 mm breda. Skrapgaller och liknande ska vara försänkta i golv.

Inbrottsskydd (larm, nyckelskåp, galler)

Skydd mot inbrottsskador innebär att man med tekniska inbrottsskydd, bevakning och rätt rutiner hos personalen försvårar tillgängligheten till kommunens och de boendes egendom. Investering måste dock ställas i relation till effekt.

Byggnader ska utformas så att de uppfyller försäkringsvillkorens grunder för acceptabelt omslutningsskydd, avseende den för situationen gällande skyddsklassen, normalt skyddsklass 1 om inget annat sägs. För mer detaljerad information se försäkringsnivåer för skyddsklass 1 och 2.

Internt larmsystem/trygghetslarm

Larmet ska vara internt för boendet och installeras i varje lägenhet (bedöms efter behov vid byggnationer av särskilda boenden enligt LSS). Centralutrustningen som hör till larmet ska förvaras i ett låst utrymme.

Klimat

Boendet ska ha möjlighet att reglera fast temperatur (med hänsyn till ekonomi och miljötänk) för att ge en god inomhusmiljö under hela året. Komfortkyla är att rekommendera.

Varje lägenhet samt gemensamhetsytor och personalutrymmen ska styras individuellt via rumstemperaturgivare, styrenhet och styrventiler för kyla och värme.

Golvvärme i samtliga utrymmen.

Ljudmiljö och akustik

Enheten ska byggas så att ekoeffekter undviks. Detta är speciellt viktigt i gemensamma utrymmen där bör man inte ha takhöjd som är högre än 260 cm.

Kontorsrummen för personal ska ha ljudklass för sekretessamtal.

För lägenheter gäller ljudklass C.

Låsning – skalskydd

Lås till ytterdörrar ska vara av godkända utifrån försäkringsbolagens krav för skyddsklass 1 och 2 samt brandmyndighetens krav.

För samtliga ingående komponenter i byggnadens skalskydd ska skyddsklass 1 gälla. Samtliga lås i skalskydd ska utföras i klass 3. Tagg och kod är att föredra.

Låsning – utrymmen inom boendeenheten

Huvudregeln är att låsens kvalitet ska uppfylla försäkringsbolagens villkor, försäkringsbolagens krav skyddsklass 1 och 2. Avsteg kan göras där myndighetskrav eller verksamhetens art så kräver det. Generellt ska alla avsteg godkännas av kommunens försäkringsbolag.

Så kallad ”hotellåsning” kan vara lämplig för lägenhetsdörrar i nyproduktion. Den boende kan då alltid snabbt komma ut genom sin lägenhetsdörr men dörren ska vara låst från utsidan och öppnas utifrån med tagg (eller sammankopplas med trygghetslarmet om behovet finns).

Dörren ska på ett enkelt sätt kunna ställas i öppet läge om den boende så önskar eller kunna ändras så att den boende kan få en tagg.

Låsschema, principer

Tanken bakom låssystem på ett gruppboende bör vara att begränsa spridningen av taggarna. Personalen får inte gå hem med en nyckel/tagg som går till annat än personalrum samt ytterdörr.

De boende ska ha egen låsning till den egna dörren. Den boendes dörr ska öppnas när den boende är på kort avstånd från dörren utan att taggen lagts på låsaren.

Alla dörrar som ska vara öppningsbara för de boende ska ha elektronisk låsning. Dessa dörrar ska kunna öppnas med samma kod/tagg som den boendes lägenhet.

Medicinskåp i lägenheter ska ha elektronisk låsning med (elektronisk med logg). Sjuksköterskan/-personal ska kunna få en tagg som går till samtliga medicinskåp inom enheten.

Till samtliga utrymmen på boendet där det krävs ett lås ska det vara elektroniskt och tagg ska användas.

Inför varje låsinstallation på ett boende ska i god tid ett låsschema upprättas för godkännande av brukaren samt lokalförsörjningen. Passersystemet ska kopplas mot central server på kommunens IT-enhet.

Nyckelförvaring

Nyckelskåp ska tillgodose kraven enligt SS3492. Om det rum där nyckelskåpet ska förvaras uppfyller skyddsklass 2 godkänns nyckelskåp med lägre skydds-krav.

Personsäkerhet – personal

Personlarm.

Postfack

Postfack för de boende placeras i entrén.

Rumshöjd

Generellt minimikrav på rumshöjd mellan färdigt golv och undertak är 2600 mm. Måttet medger rimlig funktion hos traverssystem i tak och gäller samtliga vistelserum för de boende. Eventuella inbyggnader får inte inkräkta på rums-höjd eller störa framkomligheten för taklyfts-system och andra hjälpmedel. Högre takhöjd är lämplig och önskvärd, såsom allrum i boendeenhet.

Räcken

Räcken att stödja sig på kan behövas i korridor, trappor och vid gångstråk i trädgård. Särskilt stadig infästning krävs, kottling i vägg rekommenderas då rullstolsburna kan komma att resa sig med hjälp av räcket. Generellt gäller att räckets kulör ska väljas så att det framträder tydligt mot bakgrunden.

Vid trappa ska räcket fortsätta minst 30 cm före och efter trapplöpen för att ge bättre stöd vid första och sista steget. Räckets höjd ska vara 900 mm.

Skåp och garderober

Garderobsdörrar och skåpsluckor bör utföras med synlig kantlist i avvikande ton från luckorna. Handtag ska vara greppvänliga och väljs i material eller kulör som avviker från skåpsluckan. Garderobstången ska kunna justeras i höjd.

Toalett (för besök)

Handikapptoalett ska finnas centralt placerad i gemensamma delar av verksamheten.

Traverser och takliftar

Takkonstruktionen ska vara förberedd att klara installationer av traverssystem för taklift i lägenheter, såväl badrum som vid sängplats. Placering av traverser behöver studeras med hänsyn till övriga installationer i tak. Traverssystem bör således införas på (under) takritningen.

Utrymning

Antalet utrymningsvägar samt deras fördelning ska vara godkända av räddningstjänsten eller av brandskyddsdokumentationen. Med hänsyn till olika funktionsnedsättningar hos de som uppehåller sig i byggnaden krävs särskilda möjligheter till enkel utrymning – vanlig nivå i byggnormer är inte alltid tillämpbara.

Dörrar i brandcellsgränser ska ställas upp på magnethållare och dörrar stängas med en dörrstängningsknapp enligt standard SS-EN 179. Till lägenhetsdörrar bör uppställning med fri-sving utföras, kopplat till brandlarmet.

Detta studeras i varje enskilt fall av byggnation. Utrymningsbeslag ska vara av standard SS-EN 179.

Utåtagerande personer

En del boende kan av psykiska skäl och/eller andra funktionsnedsättningar vara utåtagerande. Om boendeenheten ska anpassas efter denna målgrupp behöver allt utföras förstärkt.

- Uppbyggnad av väggar (inom gruppboende enligt LSS ska samtliga väggar vara förstärkta) och infästningar av dörrar och sanitetsporslin ses över
- Dörrar förses med extra/förstärkta gångjärn och dörrkarm fästas i stålram.

Glasade dörrar undviks eller utformas med mindre och högt sittande glasning. Glas ska alltid vara säkerhetsglas oavsett höjd.

Speglar ska vara av slagtåligt material, såsom akryl eller polyester, och fällas in i kaklade väggar samt infällda lysarmaturer.

Rör till VA och värme bör byggas in.

Projektbeskrivning LSS

Innehållsförteckning

LOKALFUNKTIONSPROGRAM FÖR LSS GRUPPBOENDE INOM VÅRD- OCH OMSORGSFÖRVALTNINGEN.....	1
STRATEGI.....	1
PROGRAM	1
PLAN	1
POLICY.....	1
RIKTLINJER	1
REGLER.....	1
GENERELLT OM BEGREPP OCH VERKSAMHETER INOM VÅRD- OCH OMSORGSFÖRVALTNINGEN.....	6
SÄRSKILT BOENDE FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	7
GRUPPBOSTAD I FLERBOSTADSHUS.....	7
BYGGNADENS KOMPLEMENTUTRYMMEN	8
Angöring till byggnaden	8
Byggnadens entréhall.....	8
GENERELLA PRINCIPER VID PLANERING AV BOENDEN	8
MARK OCH EXTERIÖR.....	8
PLANLÖSNING	8
TILLGÄNGLIGHET	9
FÄRGSÄTTNING OCH INREDNING	9
RUMSPROGRAM	10
ENTRÉ UTE.....	10
ENTRÉ INNE.....	11
SOPRUM (MÖJLIGHET TILL SOPSORTERING).....	11
KORRIDOR (EVENTUELLT BEROENDE AV BYGGNADENS PLANLÖSNING)	11
LÄGENHET (35-45 KVM)	12
WC/DUSCH I LÄGENHETER	13
FÖLJANDE BESLAGNING I LÄGENHET	14
LÄGENHETSFÖRRÅD	15
GEMENSAMMA YTOR.....	15
GEMENSAMHETSKÖK	16
PERSONALUTRYMME (KONTOR).....	17
PERSONALUTRYMME (ÖVRIGT)	18
VILORUM PERSONAL/- JOUR RUM.....	19
PERSONALTOALETTER	19
OMKLÄDNINGSRUM PERSONAL	19

KONTORSLOKAL FÖR ENHETSCHEF/ADMINISTRATION.....	20
TVÄTTSTUGA	20
TRÄDGÅRD.....	21
FUNKTIONSBESKRIVNINGAR	22
UTEPLATSER	22
BELYSNING.....	22
BRANDSÄKERHET	23
CENTRALDAMMSUGARE	23
DATA/TELE/EL/LARM.....	23
DÖRRAR	24
DESINFEKTIONSRUM	25
FÖNSTER OCH FÖNSTERDÖRRAR	25
GOLV (GOLVVÄRME SKA INSTALLERAS).....	26
INBROTTSKYDD (LARM, NYCKELSKÅP, GALLER)	27
INTERNT LARMSYSTEM/TRYGGHETSLARM	27
LJUDMILJÖ OCH AKUSTIK	27
LÅSNING – SKALSKYDD	28
LÅSNING – UTRYMMEN INOM BOENDEENHETEN	28
LÅSSCHEMA, PRINCIPER.....	28
NYCKELFÖRVARING	30
PERSONSÄKERHET – PERSONAL.....	30
POSTFACK.....	30
RUMSHÖJD	30
RÄCKEN.....	30
SKÅP OCH GARDEROBER	30
TOALETT (FÖR BESÖK).....	30
TRAVERSER OCH TAKLIFTER.....	30
UTRYMNING.....	31
UTÅTAGERANDE PERSONER	31
PROJEKTBEKRIVNING LSS.....	32
BAKGRUND	35
NYTTOMÅL	35
MÅL FÖR PROJEKTERESULTATET	35
OMFATTNING OCH AVGRÄNSNING	35
ORGANISATION, ANSVAR OCH BEFOGENHETER	35
BESKRIVNING AV GENOMFÖRANDET	35
KVALITETSSTYRNING	36
Dokumentstyrning.....	36
Granskningar	36
Riskanalys	36
Osäkerhetsanalys	36
Ändringshantering	37
KOMMUNIKATIONSPLAN	37
TID- OCH AKTIVITETSPLAN.....	37
KALKYL	37

LITTERATURTIPS OCH INFORMATION	38
--------------------------------------	----

Bakgrund

Vård- och omsorgsförvaltningen beskriver i sin behovsplan behovet av grupp- bostäder. Vård- och omsorgsnämnden beslutar om beställningar av gruppbo- städer av Teknik och fastighetsnämnden.

Nyttomål

Människor med funktionsnedsättning skall ha möjlighet att leva och bo så likt andra människor som möjligt i hållbara och ändamålsenliga lokaler, dvs. i en fullvärdig bostad som är den enskildes privata och permanenta hem, och som inte har en institutionell prägel.

Mål för projektresultatet

Målet för projektet är att reducera produktionskostnaderna genom industriellt byggda moduler. Eftersom upphandling för oss måste genomföras inom LOU, måste andra byggmetoder också beaktas om kostnaderna förväntas bli lägre. Verksamhets- och/eller beställarkrav måste hållas inom ramen för gällande byggregler och standardiserade lösningar.

Omfattning och avgränsning

Projektet omfattar nybyggnad av gruppbostad LSS med sex fullvärdiga lägen- heter för totalt 6 personer, med separata rumsfunktioner för sovplats, matplats och vardagsrum. Personalytor ordnas för 2-4 personer som tjänstgör samtidigt, såsom mötesrum, pausrum, kök och kontor etc.

Omfattningen kommer att följa vård och omsorgsförvaltningens ”Lokalfunkt- ionsprogram gruppbostad enligt LSS”

Gruppbostad består av sex fullvärdiga, lägenheter som är grupperade kring ge- mensamma utrymmen, där service- och omvårdnad av en fast personalgrupp kan ges alla tider på dygnet.

Organisation, ansvar och befogenheter

Kan ändras för projekt till projekt.

Beskrivning av genomförandet

Projektet innebär upphandling av en totalentreprenad enligt principen funkt- ionsupphandling baserad på vård och omsorgsförvaltningens antagna lokal- funktionsprogram gruppbostad enligt LSS.

En funktionsupphandling innebär att man fokuserar på verksamhetens behov i form av önskade funktioner, vilket ger möjlighet för fler företag att komma med olika förslag på lösningar och därmed också pressa priserna. Botkyrka krävställer uppförandet till industriellt tillverkade moduler utförda i största möjligaste mån i trä.

Efter kontraktsskrivning med vinnande anbudsgivare kommer entreprenörens projekteringsarbete ta vid. Regelbundna projekteringsmöten kommer att hållas varvid beställare, fackliga representanter, förvaltare och övriga experter närvarar för att kunna påverka slutresultatet.

Under produktionstid kommer löpande byggmöten att ske, där produktionsekonomiska samt tidsmässiga punkter behandlas. Från Botkyrka kommun deltar enbart projektledare, om större ändringar etc. kan också representant från verksamhet närvara. Under produktionstiden ligger det föregående projekteringsarbetet som grund, vilket gör att ändringar och justeringar inte kommer att accepteras utan att de ekonomiska aspekterna noga utreds och godkänns av styrgrupp.

Innan inflyttning kommer sedvanliga slutbesiktningar, injusteringar, provningar mm att utföras.

Kvalitetsstyrning

Dokumentstyrning

Botkyrka kommun har ställt krav på projektörerna avseende kvalitetssäkringssystem. Arkitekten har dessutom uppdraget som byggarbetsmiljösamordnare i projekteringsskedet (BAS-P). Projektörerna skall följa Botkyrka kommuns projekteringsanvisningar. Dokumentstyrning sker med upprättande av dokument, granskning, distribution samt arkivering enligt Botkyrka kommuns rutiner

Inför upphandling av totalentreprenör används projektplatsen iBinder där samtligt material lagras. Projektdeltagarna får tillgång till iBinder via projektledaren. Efter upphandling av totalentreprenör används det styrsystem som entreprenören tillhandahåller.

Granskningar

Granskning av handlingar kommer främst att bestå i sakgranskning av förfrågningsunderlaget samt av bygghandlingar.

Risikanalys

- upphandling, risk för överprövning
- bygglov, risk för lång hanteringstid samt överprövning
- marknadspriser, risk för dyrare priser
- risk för långa leveranstider

Osäkerhetsanalys

Osäkerhetsanalys avseende tid och medel utförs efterhand och redovisas på styrgruppsmöten.

Ändringshantering

Ändringshantering skall alltid dokumenteras och redovisas för styrgruppen.

Kommunikationsplan

Kommunikatörer från vård och omsorgsförvaltningen och teknik och fastighetsförvaltningen kommer att inkopplas i projektet och i samråd med projektgrupp upprätta en kommunikationsplan.

Tid- och aktivitetsplan

Detaljerad tidplan tas fram efter kontrakt med entreprenör.

Kalkyl

Efter projekteringsarbetet och färdiga handlingar, kan en mer detaljerad kostnadsbedömning utföras.

Litteraturtips och information

Det är viktigt att veta att arbetsmiljöverket har hårdare regler än vad BBR har gällande arbetsplatsens utformning. Läs mer i AFS 2009:02 – Arbetsplatsens utformning, <https://www.av.se/sok/?qry=Arbetsplatsens+utformning>

”Att förebygga vårdrelaterade infektioner ”– Ett kunskapsunderlag (2006) Socialstyrelsen, <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer>

Bygghälsa och vårdhygien, 3:e upplagan 2010 (så kallade BOV), utgiven av Svenska föreningen för vårdhygien, <http://www.sfvh.se>

Om ökad tillgänglighet och användarbarhet för personer med funktionsnedsättning finns mycket att läsa på Svensk Byggtjänst <http://butik.byggtjanst.se>. Västra götalandregionen har kommit långt på området och kan med fördel studeras närmare.

Om utemiljöns betydelse för äldre och funktionshindrade kan läsas mer på Statens Folkhälsoinstitut, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/>

Om människans natur – det grönas betydelse för vårt välbefinnande finns mer att läsa under Byggforskningsrådet <http://www.formas.se/>

Yta sovrum Arbetsområde/arbetsmiljö